

Megjegyzések a vármaradvány ügyéhez

Irta: Beretzky Péter dr.

A stefániasétányi vármaradványhoz ragasztott kuglipálya ügye ismét felszínre hozta ennek a műemléknek historikumát. A kuglipálya szerencsétlen gondolatának még szerencsétlenebb megoldása egyhangú megütközést váltott ki a nagyközönség soraiban. Ujra előtérbe nyomulnak a kérdések: miért kell ennek az építészeti emléknek olyan szeptet szánni, mely nem méltó műemlékhez és miért nem lehet ezt az építményt a várósi múzeumnak adni ha mindjárt egyelőre kövek elraktározására is?

A kérdést ismerem a legaprólékosabb részletekig. Én voltam az, aki több év harcával megszereztem kulturális célokra a műemléket, míg azután a legfelsőbb szakértőforum háromsoros leírásával keresztülhúzta sok év kivívott eredményét. Nem akarom ismételtetni azt, amit a legtöbb ember már ismer Szegeden. Két múzeumigazgatónak is törekvése volt, hogy a vármaradványt megszerezzék. A múzeumi szakbizottság kétszer hozott egyhangú határozatot, mely szerint alkalmasnak találta múzeumi célokra az építményt. A szakbizottságban oly férfiak foglaltak helyet, akikről feltehető, hogy nemcsak érdeklődtek, de értettek is a kulturális és múzeumi dolgokhoz. A közgyűlés előtt kétszer fordult meg az ügy. Mindkét esetben a legnagyobb megértéssel bocsájtotta a múzeum rendelkezésére a műemléket. A felmondás körül voltak a zökkenők, amelyek egy fél évvel elhúzták az átadás terminusát. A város hatósága, elsősorban a kultúratanácsnok úr minden bizonnyal teljes tekintélyével a város ezen kulturális érdeke mellett szállott síkra. És mégis megtörténhetett az, hogy a Közgyűlések Országos Főfelügyelősége keresztülhúzta a múzeumi szakbizottságnak és a város hatóságának irányú akaratát mondván: nem felel meg múzeumi céloknak az építmény, mely nyirkos és sötét, mely a Tiszának időnkénti árvízvízje alatt fekszik és mely végül csak nagy költséggel állítható annyira helyre, hogy múzeumi céloknak megfelel.

Itélelhezatal előtt a főfelügyelőséget kellett volna felvilágosítani több dologról. Bár igaz az, hogy a vármaradvány nedves és sötét. Nem medves azonban annyira, hogy oda éppen azokat a köveket elhelyezzük, melyek a várnak a falából kerültek ki.

A kövek ma is a múzeum kőomlását szüneteltetőjében vannak, ahova villanyfény nélkül bemenni lehetetlen.

Ez a szünet talán még nedvesebb, mint a vármaradvány, hiszen a téli gőzfűtés fáradt gőze éppen oda a kövekre susterékel ki. És vajjon,

ami ott a köveknek, nem árt hat az élő szervezeteknek?

Tudtommal állandóan népes egyesületi élet folyik a helyiségben. Hogy a maradvány a Tiszán időnkénti vízvízje alatt fekszik, ennek nem lehet semmi gátló oka. E helyiséget még a talajvíz sohasem öntötte el. De egyébként is

gondoljunk csak arra, hogy Szeged város lakosságának a 80 százaléka lakik az árvízvíz alatt.

Pedig — megint csak ismétlem —, ezek fél-

tett reménységei a magyar nemzetnek. Ha pedig úgy áll az ügy, hogy ez a helyiség oly nagyon ártalmas: sötét, nedves, akkor a tisztiorvos úrnak már régen meg kellett volna azt szüntetni, hogy ott népes klubélet virágozzék.

A harmadik kérdés, a költségek kérdése tulajdonképpen nem is kulturális és művészeti szakkérdés, hanem a város költségvetésének a kérdése. Hiszem, hogy Szeged város közönsége áldozna kulturális célokra annyit, amennyibe ennek a helyiségnek a szükségszerű javítása és múzeumi célokra való átalakítása kerül. Ez a város megmutatta, hogy tud a kultúráért lelkesedni. Egyetemét a legnagyobb áldozatokkal emelte, szabadtéri játékokat rendezett, mert tudta, hogy az ezekért hozott áldozat nem lehet kicsinyes kritikák célpontja. És éppen az egyetlen múzeumához lett volna szűkmarkú?! Gondoljunk csak arra, hogy

a várból való kiköltözködés után
20.000 pengő fájdalomdíjat szavazott meg ennek az egyesületnek.

Mennyivel inkább hajlandó lenne a város közönsége ezt az összeget múzeumi célokra fordítani. Különbösen is, nem az a cél, hogy külön személyzettel felszerelt „alószályt“ létesítsen ott a múzeum, hanem az, hogy

a kövek a mai sötét és életveszélyes elhelyezésükből olyan helyre kerüljenek, ahol méltó helyen reprezentálják Szegednek építészeti emlékeiben szánalmasan szegény maradványait.

A várósi múzeum pedig egyidőre fellelegzőnék. A raktárányagának egy részét nyilvánosságra hozhatná. A lapidarium iránt jóformán csak szakemberek érdeklődnek. Ennek a hivatonta legfeljebb egy-két látogatónak valamelyik múzeumi altiszt kalauzolása mellett bemutatható a lapidarium. Ez külön költséget nem igényel.

A közvélemény nem nyugodott meg a döntésben. Mutatja, hogy nem tud ez a kérdés a nyugvópontonra jutni.

Nehéz is megérteni azt, hogy ha egészségük veszélyeztetése nélkül intelligens urak élnek egyesületi életüket ebben a helyiségben, miért nem lehet oda a köveket elhelyezni?

Vizsont, ha valóban olyannyira ártalmas ez a helyiség, ezt a körülményt a tisztifőorvos úrnak a figyelmébe vagyok bátor ajánlani.

Szegeden az építészeti műemlékeket nem szabad azzal a mértékkel mérni, mint a Felvidéken, pl. Lőcsén, Kassán vagy esetleg Kőszegen. Itt sár volt az építőanyag. Idő, viszontagságok, árvíz, stb. elsepert mindent. Itt többet jelent egy százéves téglá, mint másutt fél-ezeréves épület. Ezért nem szabad lett volna a Szent Demeter templomot lecsákányozni és ezért kell ezt a vármaradványt is megbecsülni nemcsak a város erre hivatott urainak, de minden szegedi magyar embernek. Ha már a várnak éppen a legfiatalabb, kb. 150 éves építményrésze maradt is meg, annak minden téglájára ügyelnünk kell. És im mi történt a kug-

Csütörtökön 22-én
kezdődik az

Osztálysorsjáték főhúza.

„Pető Bankház

ezuton hívja fel
igen tisztelt ügyfeleit,
hogy ne feledjék sorsjegyeiket
megújítani

lipálya építésénél? Elismerem, hogy a kuglipálya minden zablá és a hivatalos fórum teljes megjárása mellett vált jogérvényessé, ott mégis az önkényesség pusztított. Nem respektálva a jóváhagyott terveket,

a falakat több mint egy méterrel
kisebbitették és ezáltal a régi tal-
dalékkerítésbe falazott három régi
ívtartó pillért döntöttek le.

Lebontották tehát egy olyan részét a műemléknek, melyhez hozzájárulni sem lett volna szabad. Hogy ki ezért a felelős, ezt már utólag megállapítani bajos.

Vajon lett volna-e egy az országos sajtót is megjárta kuglipálya a szegedi várral kapcsolatosan. Ha ezt, az ősrégi Erzsébet-tempom alapfalain felépült vármaradványt műemlékhez rendeltetésnek adták volna át. Nem felelhetek róla, megvallom, szilárdan hiszek abban, hogy mégis csak kedvező megoldást fog találni egyszer az a mindjobban sürgető kulturális szükséglet, hogy ez a műemlék bővülő egyesületi élet helyett nevéhez méltó kulturális és művészeti célokat szolgáljon.

Párisi Nagy Áruház Rt. Szeged (Csekonics és Kiss-utca sarok)

BEFÖZÉSEK:

Befőttes üveg, félféher:			
liter	0.25	0.4	0.5
ár	4 drb —.58	4 drb —.68	4 drb —.88
Lekváros üveg félféher:			
liter	0.2	0.3	0.5
ár	5 drb —.58	5 drb —.78	4 drb —.88
Babos üveg, félféher:			
liter	0.3	0.5	0.75
ár	5 drb —.68	4 drb —.68	4 drb —.88
Ugorkás üveg, félféher:			
liter	3	4	5
ár	—58	—78	—98
Patent üveg, 100 mm-es:			
liter	0.5	0.75	1
ár	—94	—P 1.04	P 1.24
Befőző pergament 3 iv			—24
Befőző hártya 1 csomag gumival együtt			—34, —16, —15
Befőtött köztö spárga 1 gombolyaggal			—16

Vitézkötést
Sashegyitől

Kigyó-utca 4. Bagolyvár mellett

FEKETESASUTCA

KERTÉSZ SÁNDOR

BUTORCSARNOKA

előnyös árakkal és nagy választékkal
áll a butorvásárló közönség rendelkezésére.